

Одеський національний медичний університет
Факультет медичний №3
Кафедра професійних хвороб та функціональної діагностики

Силабус курсу
Професійні хвороби

Обсяг	45 год/1,5 кредитів ECTS (лекції 6 год., практичні заняття 14 год., СРС 25 год.)
Семестр, рік навчання	IX-X семестри V рік навчання
Дні, час, місце	Відповідно до затвердженого розкладу занять кафедри професійних хвороб та функціональної діагностики. Форми навчання: денна.
Викладач (-і)	Д.м.н., проф. Ігнат'єв О.М., к.м.н., доцент Панюта О.І., к.м.н., доцент Опаріна Т.П., к.м.н., доцент Загородня Л.І., доцент, к.м.н. Ямілова Т.М. асистенти: Пругіян Т.Л., Ілікчієва Н.Ю.
Контактний телефон	(048)704 78 79
E-mail	prof.cl.lab@onmedu.ua
Робоче місце	кафедра професійних хвороб та функціональної діагностики, терапевтичне відділення ООКМЦ, м.Одеса, вул.Суднобудівна, 1
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка консультацій затвердженого завідувачем кафедри

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися очними зустрічами, а у випадку дистанційного навчання – із застосуванням соціальної мережі Internet, Telegram, WhatsApp.

Мова навчання: українська, англійська.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні знання та практичні вміння та навички з питань охорони здоров'я населення у галузі профпатології; профілактики, діагностики та лікування професійних захворювань людини, необхідні для здійснення професійної діяльності лікаря-спеціаліста за спеціальностями: «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа».

Необхідні навчальні компоненти (пререквізити і постреквізити):

- *пререквізити:* медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, медична та біологічна фізика, патофізіологія, патоморфологія, фармакологія, гігієна та екологія, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я, пропедевтика внутрішньої медицини, внутрішня

медицина, фтизіатрія, дерматологія, психіатрія, наркологія, оториноларингологія, неврологія, травматологія і ортопедія

- *постреквізити*: внутрішня медицина, фтизіатрія, інфекційні хвороби, оториноларингологія, епідеміологія, неврологія, дерматологія, професійні хвороби, онкологія, клінічна фармакологія, організація охорони здоров'я, травматологія і ортопедія, алергологія, екстрена та невідкладна медична допомога, радіаційна медицина.

Мета курсу та завдання дисципліни:

набуття/оволодіння компетентностями з професійної патології.

• *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

• *загальні:*

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

• *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК 1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень і оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК 8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.

ФК 9. Навички надання екстреної медичної допомоги.

ФК11. Навички виконання медичних маніпуляцій.

ФК13. Здатність до проведення профілактичних заходів.

ФК15.Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

ФК17. Здатність до ведення медичної документації.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, оснований на гуманістичних і етичних засадах;
- ідентифікувати майбутню професійну діяльність, як соціально значущу для здоров'я людини;
- застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності;
- дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності;
- використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності;
- аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях;
- дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності;
- здійснювати професійне спілкування сучасною українською мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела;
- дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для дисципліни:

ПРН 1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження.

ПРН 2.Оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру,на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.

ПРН 3. Виділяти провідний клінічний симптом або синдром. Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання. Призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворого. Здійснювати диференціальну діагностику захворювань. Встановлювати попередній та клінічний діагноз.

ПРН 4. Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання.

ПРН 5. Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання.

ПРН 6. Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання.

ПРН 7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного стану.

ПРН 8. Надавати екстрену медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану.

ПРН 11. Виконувати медичні маніпуляції.

ПРН 12. Формувати серед закріпленого контингенту населення диспансерні групи хворих. Здійснювати систему заходів первинної профілактики в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню. Організовувати проведення серед закріпленого контингенту населення заходів вторинної та третинної профілактики.

ПРН 14. Визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду; тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

ПРН 15. Визначати наявність та ступінь обмеження життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів.

ПРН 16. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення.

ПРН 17. Проводити скринінг щодо виявлення найважливіших неінфекційних захворювань; оцінювати показники захворюваності, інтегральні показники здоров'я; виявляти фактори ризику виникнення та перебігу захворювань; формувати групи ризику населення.

ПРН 19. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини; розробляти та використовувати локальні протоколи надання медичної допомоги.

ПРН 20. Організовувати роботу медичного персоналу; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами, організаціями та установами; застосовувати інструменти просування медичних послуг.

ПРН 21. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності.

ПРН 22. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 23. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.

ПРН 24. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 25. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ОПИС КУРСУ

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

У лекційному курсі використовуються дидактичні засоби (мультимедійні презентації, навчальні відеофільми, демонстрація тематичних хворих).

Практичні заняття проводяться з включенням:

1. контролю рівня знань за допомогою тестових запитань та перевірки робочих зошитів;
2. огляд хворих із захворюваннями, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини, у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;
3. аналіз результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження, передбачених темою практичного заняття;

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, практичний, наочний, робота з книгою, відео-метод, робота в групах, дискусії, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів, застосування методів моделювання клінічних ситуацій, проблемно-орієнтоване навчання. та ін.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні питання профпатології

Тема 2. Пневмоконіози. Силікоз. Силікатози. Карбоконіози. Металококоніози.

Гіперчутливі пневмоніти.

Тема 3. Хронічний бронхіт та хронічне обструктивне захворювання легенів пилової етіології.

Тема 4. Професійні інтоксикації бензолом.

Тема 5. Професійні інтоксикації аміно-, нітросполуками бензолу, монооксидом вуглецю. Хвороби органів дихання токсико-хімічної етіології.

Тема 6. Професійні нейротоксикози. Професійні токсичний гепатит та токсична нефропатія.

Тема 7. Професійна інтоксикація, що використовуються при сільськогосподарських роботах.

Тема 8. Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Висотна та кесонна хвороби.

Тема 9. Професійні хвороби, зумовлені впливом електромагнітного випромінювання та ультразвуку, дією несприятливих- факторів виробничого мікроклімату

Тема 10. Захворювання, пов'язані з перенапруженням окремих органів і систем.

Тема 11. Професійні бронхіальна астма та екзогенний альвеоліт

Тема 12. Професійний рак

Перелік рекомендованої літератури

1. Абрагамович О.О., Бродик О.В. Диференційна діагностика клінічних синдромів професійних хвороб. Львів, 2007. 144 с.

2. Історія хвороби: сучасні вимоги до написання у хворих профпатологічного профілю / за ред. проф. Абрагамовича О.О., проф. Басанець А.В. Львів: Атлас, 2010. 31 с.

3. Ткачишин В.С. Професійні хвороби. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2011. 895 с.

4. Хухліна О. С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 367 с.

5. LaDou J., Harrison R. Current occupational and environmental medicine. McGraw-Hill Medical, 2014. 864 p.

6. Ігнат'єв О.М., Ярмула К.А., Панюта О.І., Загородня Л.І. Професійні хвороби : навч.-метод. посібник для сам. роб. студ. О., 2015. 56 с.

7. Токсикологія аерозолів : монографія / За ред.: Ю. І. Кундієва. Тернопіль: Укрмедкнига, 2015. 255 с.

8. Професійні хвороби : [підручник] / В.А. Капустник, І.Ф. Костюк, О.М. Ігнат'єв та ін. ; за ред. проф. В.А Капустника, проф. І.Ф. Костюк. 5-е вид., переробл. і допов. К. : ВСВ «Медицина», 2017. 536 с.

9. Occupational diseases / V. A. Kapustnik, I. F. Kostyuk, H. O. Bondarenko et al.; edited by V. A. Kapustnik, I. F. Kostyuk. Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2016. 496 p.

10. Костюк І. Ф., Капустник В. А. Occupational diseases. Професійні хвороби: Підручник (англійською мовою). Х: Факт, 2018. 416 с.

11. Косарев В. В., Бабанов С. А. Профессиональные болезни. Руководство. М.: Бином. Лаборатория знаний, 2018. 422 с.

12. Інформаційно - освітнє середовище info.onmedu
https://info.odmu.edu.ua/chair/occupational_diseases_and_functional_diagnostics/files

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усний контроль в ході опитування, бесіди, письмовий у вигляді контрольної роботи, практичний, тестовий, самоконтроль та ін.

Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальні завдання, презентації, питання для поточного контролю, робочі зошити, кейси, тестові питання, тестові завдання, ситуаційні задачі, результати лабораторних та інструментальних досліджень, протоколи клінічного розбору хворого, питання для підсумкового контролю.

Форми і методи підсумкового контролю: комплексне тестування на паперовому носії з ручною перевіркою, диференційний залік комплексний (усний та письмовий).

Оцінювання дисципліни проводиться згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті».

Оцінка за дисципліну визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (середнє арифметичне поточної успішності) та оцінки диференційного заліку (традиційна оцінка), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни. Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 50 та 50%.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються наступні засоби визначення рівня підготовки студентів: тестовий контроль, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити огляд хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та допоміжних методів обстеження.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизоване. Поточна навчальна діяльність студента оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою. Відповідно з професійним під час практичних занять велика частина часу (не менше 60%) повинна відводитися основному етапу заняття: самостійній роботі студентів під керівництвом викладача з професійно-орієнтованими завданнями (реальними об'єктами майбутньої професійної діяльності - хворими, результатами лабораторних досліджень, рентгенограмами або їх моделями). Залишок часу - на аналіз і спільне обговорення результатів самостійної роботи студентів з корекцією помилок.

Оцінювання навчальної діяльності всіх студентів не є обов'язковим на кожному практичному занятті. Однак, повинно бути опитано не менше 50% студентів

Диференційний залік здійснюється по завершенню вивчення всіх тем розділу. До диференційного заліку допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття. Студенту, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться

корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Диференційний залік проводиться в останній день циклу. Базується на результатах усної відповіді на білет, в якому є два теоретичні питання та ситуаційна задача. Приймають залік професор та доценти кафедри, відповідно до індивідуального розкладу.

Максимальна оцінка – 5,0. Диференційний залік вважається зарахованим, якщо студент отримав оцінку не менш ніж 3,0

Вся база (теоретичні питання, ситуаційні задачі, тести до самопідготовки), надаються студентам з першого дня прибуття на кафедру.

Оцінка за дисципліну – це на 50% поточна успішність (середнє арифметичне всіх поточних оцінок студента) та на 50% – оцінка на іспиті (диференційованому заліку).

Таким чином, на кафедрі у відомість виставляються дві оцінки:

- 1) середнє арифметичне всіх поточних оцінок (розраховується як число, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад, 4,76);
- 2) традиційна оцінка за диференційний залік.

Подальші розрахунки виробляє інформаційно-обчислювальний центр університету.

Для оцінювання дисципліни за 4-бальною традиційною шкалою розраховується середній бал за дисципліну, як середнє арифметичне двох складових:

Середній бал за дисципліну переводиться в традиційну оцінку з дисципліни за 4-бальною шкалою і розцінюється, як співвідношення цього середнього арифметичного до проценту засвоєння необхідного об'єму знань з даного предмету.

Середній бал за дисципліну	Відношення отриманого студентом середнього балу за дисципліну до максимально можливої величини цього показника	Оцінка з дисципліни за 4-бальною шкалою (традиційна оцінка)
4,45 – 5,0	90-100%	5
3,75 – 4,44	75-89%	4
3,0 – 3,74	60-74%	3

Самостійна робота студентів.

Самостійна робота студентів складає 55% у навчальному плані, є складовою частиною навчальної діяльності і входить до кредитів ЄКТС кожного модуля та дисципліни в цілому. Вона включає:

- підготовка до практичних занять;
- виконання і захист ІСРС;
- оволодіння практичними навичками;
- підготовка до підсумкового контролю;

Самостійні роботи з дисципліни «Професійні хвороби» оформляються студентами письмово, контроль виконання проводиться на відповідних практичних заняттях. Перевірка засвоєного матеріалу за тематикою самостійної роботи здійснюється на підсумковому модульному контролі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика навчальної дисципліни вибудовується з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту, положень ОНМедУ та інших нормативних документів.

Навчальна дисципліна є обов'язковою для студентів спеціальності «222 Медицина». Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навиками і компетентностями з дисципліни. При цьому обов'язково враховується присутність та активність студента під час практичних занять. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття. На період дистанційного навчання використовуються чати Ms Teams, Viber, WhatsApp, Telegram. Он-лайн заняття на кафедрі проводяться за допомогою системи дистанційного навчання Ms Teams, ZOOM. Кожен студент повинен своєчасно підключитися до вебінарної кімнати. Он-лайн заняття включає в себе демонстрацію навчальних матеріалів на екрані та усний діалог між викладачем та студентами.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: пропуски занять, лікарняні відпрацьовуються згідно з графіком відпрацювань кафедри за дозволом деканату, відповідно до нормативної документації університету. Перескладання диференційного заліку за допуском деканату.